

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE REFORMATĂ

**TEZĂ DE DOCTORAT
DOCTORAL THESIS**

*MISSIO CALVINI
JOHN CALVIN, PREDESTINAȚIA, ALEGEREA,
CONDAMNAREA ȘI MISIUNEA*

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT
DOCTORAL SUPERVISOR
Prof. univ. dr. BUZOGANY DESIDERIU

Student-doctorand
Doctoral student
REGINALD DEAN WEEMS

2015

Conținut

Viața lui Calvin în date.....	XXXI
Introducere.....	1
Capitolul I. Biografie.....	16
Capitolul II. Geneva, “acel francez” și “cea mai perfectă școală al lui Christos”.....	115
Capitolul III. Calvin și misiunea.....	209
Capitolul IV. Calvin, predestinația, alegerea, condamnarea.....	327
Cuncluzii.....	596
Bibliogfarfia.....	608

Cuvinte cheie

Reforma, secolul 16., artele liberale, istoria bisericii, Clavin, predestinația, alegerea, condamnarea, misiunea creștină

Rezumat

John Calvin a avut o doctrină a predestinării, a alegerii și a condamnării, dar și o teologie a misiunii, la fel de riguroasă. Deși nu a dezvoltat niciodată o teologie oficială a misiunii, așa cum a dezvoltat-o pe cea a predestinării, alegerii și a condamnării, învățătura, predicarea, stilul de viață și lucrarea dovedesc că o astfel de teologie a fost un rezultat natural al studiului și practicii Scripturii. Reformatul nu a considerat predestinarea și misiunea ca fiind antitetice, ci simetrice. Lucrările sale majore despre predestinare, alegere și condamnare nu dovedesc vreun paradox între doctrinele menționate anterior și misiune. În scrierile lui Calvin despre predestinare, alegere și condamnare găsim presărate dovezi pozitive despre gândirea lui Calvin cu privire la subiectul predicării Evangheliei din partea unui păstor și predicator preocupat de misiune.

Calvin a înțeles că Scriptura învață clar despre predestinare, alegere și condamnare. Expoziția clară și consecventă a acestora au facilitat auzirea argumentului său și contribuit la succesul apologiei sale. În încercările sale de a conduce discuția spre Biblie ca autoritate finală, Calvin a scris: „Să fie, așadar, aceasta regula noastră sacră, să căutăm să nu știm nimic cu privire la ea, în afară de ceea ce ne învață Scriptura: când Domnul Își închide gura Sa sfântă, să știm și noi să ne oprim pe cale, pentru ca să nu mergem mai departe.”¹ Având în vedere acestea, geniul exegetic al lui Calvin, cât și variatele sale comentarii, mai ales *Commentary on Romans*, au creat în mod natural platforma pentru explicarea și apărarea doctrinei predestinării, a alegerii și a condamnării în lucrări precum *A treatise on the eternal predestination of God* și chiar și în *Institutes*. Pentru Calvin nu exista o polemică mai bună sau o apologetică mai bună decât însăși Biblia.

Calvin a învățat cu aceeași ferocitate realitățile gemene conform cărora Dumnezeu e suveran, iar umanitatea este responsabilă.² Totuși, cauza finală a alegerii sau a condamnării nu rezidă în vreo persoană, ci în voia perfectă, suverană și binevoitoare a lui Dumnezeu.³ „Cauza eficientă este bunăvoința voii lui Dumnezeu; cauza materială este Cristos și cauza finală este lauda harului Său...”⁴ Predestinarea, așadar, este decretul etern al lui Dumnezeu și implică în mod necesar atât alegerea, cât și condamnarea. Alegerea „face diferența între indivizi atunci când nu există nici una naturală.”⁵ În esența ei, alegerea este motivată și descoperă mila lui Dumnezeu, în timp ce condamnarea este alimentată de dreptatea lui Dumnezeu pe care o și reflectă.

Astfel, Calvin susține o predestinare dublă. „Concluzia trebuie să arate că John Calvin a considerat relația alegerii și a condamnării ca fiind

---

¹ John Owen. ed., *Commentaries on the Epistle of Paul to the Romans by John Calvin* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1959), 363.

² Calvin, *Treatise on the Eternal Predestination of God*, 41.

³ Fred H. Klooster. *Calvin's Doctrine of Predestination* (Grand Rapids: Baker Book House, 1977), 27-29.

⁴ *Ibid.*, 30.

⁵ *Ibid.*, 25.

relaționate simetric față de voința lui Dumnezeu, că alegerea și condamnarea sunt într-o stare de corelație în relația față de voința lui Dumnezeu pe care o exprimă. Așadar, suntem conduși înspre doctrina îngrăditoare a dublei predestinări.”⁶ Pentru el, atât alegerea, cât și condamnarea au slujit cauza unică și cea mai măreață a slavei lui Dumnezeu. De aceea, Dumnezeu nu are o voință față de cei aleși și o voință față de cei condamnați, ci alegerea și condamnarea își au rădăcina în aceeași voință a lui Dumnezeu. „Doar noi, din cauza înțelegerii noastre deficiente, vorbim despre voința lui Dumnezeu în două moduri. Voința Sa ultimă are ca obiect doar slava Sa, iar aceasta este împlinită atât de alegere, cât și de condamnare.”⁷

Aceste aspecte sunt derutante pentru mintea finită. Calvin a înțeles acest lucru și a recunoscut o limitare universală a înțelegerii pe care o poate dobândi umanitatea, limitare care includea propria sa înțelegere. „Nimeni nu poate mai împotrivor față de paradox decât mine și nu găsesc nici o plăcere în subtilități.”⁸ Dar pentru a răspunde potrivit: „unui om i se potrivește mai degrabă să le iubească (sfaturile lui Dumnezeu) cu reverență, decât să le investigheze cu infatuare.”⁹ Căile lui Dumnezeu sunt întotdeauna dincolo de înțelegerea muritorilor. Mai mult decât atât, Dumnezeu nu trebuie să Se justifice înaintea creației Sale. O simplă recunoaștere a ceea ce este deja cunoscut despre Dumnezeu, despre caracterul Său bun și drept, rezolvă orice dilemă cu privire la predestinare, alegere și condamnare. De asemenea, alegerea, așa cum greșit au înțeles-o oponentii lui Calvin, nu este bazată pe precunoaștere lui Dumnezeu cu privire la faptul că va ști că oamenii se vor întoarce la El. Precunoașterea, în conformitate cu mentorul lui Calvin, Augustin, este pur și simplu „sfatul lui Dumnezeu prin care El îi predestinează pe ai săi înspre mântuire.”¹⁰

Dușmanii lui Calvin și-au susținut perspectiva cu privire la predestinare ca pe o îngrijorare față de faptul că biserica ar putea să nu înțeleagă doctrina și să o considere derutantă până în punctul în care să o clasează ca fiind dezavantajoasă. Din acest motiv, aceștia au susținut ca această doctrină să nu fie predicată sau învățată. Dar Calvin a susținut că: „De ce ar trebui ca acești bărbați din zilele noastre să gândească că acționează drept cu privire la învățăturile lor prin faptul că sunt tăcuți în turnul puternic al adevărului invincibil...?”¹¹ Adevărul ar trebui predicat pentru liniștea sufletească și pentru încurajare. Din moment ce Dumnezeu a vorbit în Biblie, ar trebui predicat. Totuși, ar trebui ca predicarea să conțină doar învățătura Biblică și ceea ce a spus Dumnezeu. Acolo unde vorbește Dumnezeu, predicatorul ar trebui să vorbească și el, dar unde Dumnezeu tace, și predicatorul ar trebui să tacă.

Dar doctrina predestinării, alegerii și condamnării au afectat teologia sa cu privire la misiune? În nici un caz. Din perspectivă istorică se validează tocmai contrariul. Calvin a scris: „Proclamarea (slavei lui Dumnezeu) pe

---

⁶ J.K.S, Reid, ed., *Concerning the Eternal Predestination of God* (London: James Clarke and Co., 1961), 36.

⁷ Ibid., 37.

⁸ Klooster, *Calvin's Doctrine of Predestination*, 17.

⁹ Calvin, *A Treatise On the Enteral Predestination of God*, 190.

¹⁰ Ibid., 48.

¹¹ Ibid., 148.

pământ este finalul existenței noastre”.¹² O trecere în revistă și o analiză a învățăturilor majore ale lui Calvin cu privire la acest subiect nu ne oferă nici o dovadă că gândirea sa s-ar fi îndepărtat de la gândirea sau activitatea misionară. Predestinarea a înflăcărat pasiunea lui Calvin pentru slava lui Dumnezeu pentru tot mapamondul. De fapt, argumentul lui Estep conform căruia calvinismul este „logic antimisionar”¹³ este complet fals, mai ales dacă sunt analizate dovezile istorice cu privire la Calvin.

Pentru reformator Evanghelia ar fi trebuit predicată de-a lungul și de-a latul lumii. Doctrina lui Calvin l-a propulsat, atât pe el, cât și pe alții, în Geneva să-și riște viețile prin a duce Evanghelia la orice ușă pe care o deschidea Dumnezeu. Calvin a învățat și a practicat misiunea și, mai ales, misiunea dependentă de aplicarea pe care o făcea Duhul cuvântului predicat în toată lumea.

Adevărul este că înaltele doctrine ale amvonului lui Calvin nu au diminuat dorința sa de a evangheliza, ci a încurajat-o. Având un ochi ațintit asupra suveranității lui Dumnezeu, Calvin a spus: „Nu ar trebui să tânjim după nimic altceva decât ca toată lumea să se plece în fața autorității lui Dumnezeu.” În consecință, el a știut că asemenea supunere presupune predicarea evangheliei. Calvin a scris: „Dumnezeu naște și multiplică biserica Sa numai prin Cuvântul Său... Prin predicarea harului lui Dumnezeu Biserica este ocrotită de distrugere.” Altundeva Calvin scrie: „Evanghelia este predicată fără discriminare celor aleși și celor condamnați, dar numai aleșii vin la Cristos pentru că ei au fost ‘învățați de Dumnezeu’. A-L acuza pe Dumnezeu de a fi împotriva evanghelizării înseamnă a fi ignorat față de el și față de predicarea sa.”¹⁴

Mare parte din viața și din lucrarea sa din Geneva Calvin a încercat să își păstreze existența și reforma. Dar în 1555 susținătorii săi au câștigat majoritatea pozițiilor politice din conducerea orașului. Aceasta l-a eliberat pe Calvin să creeze o mult visată academie prin care să pregătească lucrători ai Cuvântului. Între 1555 și 1570 Geneva a trimis peste două sute de lucrători pe întreg teritoriul Franței și al Europei. Cercetarea efectuată de Robert Kingdon a arătat că 142 de misionari au părăsit Geneva pentru a merge în Franța doar în 1561. Peste două sute de biserici subterane au fost plantate în Franța până în 1560, iar numărul lor a crescut la 2150 până în 1562, iar în anii care au urmat, numărul credincioșilor protestanți a crescut la peste două milioane.¹⁵ S-a estimat că dacă Războaiele Religioase nu ar fi izbucnit în Franța, toată țara ar fi putut fi evanghelizată de Geneva lui Calvin. Mai mult decât atât, deși „misiunile transoceanice nu au fost o opțiune realistă pentru protestanți în primele decade ale perioadei Reformei”¹⁶ Calvin a răspuns chiar unei oportunități de pune bazele unei misiuni în Brazilia.

---

¹² Steve Lawson. “The Biblical Preaching of John Calvin.”

<http://www.onepassionministries.org/the-biblical-preaching-of-john-calvin> (accessed June 26, 2013).

¹³ William Estep. “Calvinizing Southern Baptists.” *Texas Baptist Standard*, March 26, 1997.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Eroll Hulse. “John Calvin: An Appreciation,”

http://www.banneroftruth.org/pages/articles/article_detail.php?1632 (accessed June, 25, 2013).

¹⁶ Kenneth J. Stewart “Calvinism and Missions: The Contest Relationship Revisited.” *Themelios*, Vol. 34, Issue 1, April 2009.

Bosch a scris: „este absurd să îi aducem pe reformatori în fața unui tribunal misionar modern și să îi găsim vinovați pentru că nu au subscris unei definiții a misiunii care nici măcar nu exista pe vremea lor.”¹⁷ Totuși, cu Calvin în centrul ei, Geneva a devenit un centru al lucrării misionare globale. Refugiații s-au înghesuit să intre în oraș doar pentru a fi învățați, echipați și mobilizați pentru evanghelizare în Franța, Europa și în toată lumea. Acesta este motivul pentru care teologia lui Calvin a fost de natură misionară; o revelație incompletă fără o proclamare a evangheliei, i.e., înaintarea revelației lui Dumnezeu care S-a făcut de cunoscut în Scriptură și în Cristos.

John Calvin a predicat și a practicat simultan o doctrină a predestinării, alegerii, condamnării și a misiunii. Când ne gândim la circumstanțele în care a lucrat, realizările sale misionare care au fost împlinite și timpul în care le-a împlinit, se poate spune că lucrarea misionară a lui Calvin nu a fost niciodată egalată, cu atât mai puțin întrecută.

---

http://thegospelcoalition.org/themelos/article/calvinism_and_missions_the_contested_relationship_revisited (accessed June 25, 2013).

¹⁷ David J. Bosch, *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Number 16 in the American Society of Missiology Series (Maryknoll: Orbis Books, 1991), 244.

BIBLIOGRAPHY

- Aberly, John. *An Outline of Missions*. Philadelphia: Muhlenberg Press, 1945.
- Akin, Daniel A., ed. *A Theology for the Church*. Nashville: B&H Publishing Group, 2007.
- Atwater, Lyman H. "Calvinism in Doctrine and Life." *The Presbyterian Quarterly and Princeton Review* 4. January, 1875.
- Barker, S.K., ed. *Revisiting Geneva: Robert Kingdon and the Coming of the French Wars of Religion*. Center for French History and Culture of the University of St. Andrews: School of History, University of St. Andrews, St. Andrews, 1012.
- Barro, Antonio Carlos. "Election, Predestination and the Mission of God" in Sung Wook Chung, ed. *John Calvin and Evangelical Theology: Legacy and Prospect*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2009.
- Barth, Karl. *The Theology of John Calvin*, trans. G.W. Bromiley. Grand Rapids: Eerdmans, 1995.
- Bavinck, Herman. *Reformed Dogmatics: God and Creation*. ed. John Bolt; trans. John Vriend; Grand Rapids: Baker, 2004.
- Bavinck, Herman. *Reformed Dogmatics, Volume 3*. Grand Rapids: Baker Academic, 2008.
- Beaver, R. Pierce, "The Genvan Mission to Brazil," *The Reformed Journal*, July-August 1967.
- Beeke, Joel R. "Calvin's Evangelism," *Mid-America Journal of Theology*, Volume 15, 2004.
- _____, ed. *Calvin for Today*. Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2009.
- Benoit, Jean-Daniel. *Calvin directeur d'ames. Contribution a l'histoire de la pilte reformee*. Strasbourg: Oberlin, 1947. Translated as *Calvin in his letters* (Appleford: Courtenay Press, 1991).
- Berkhof, Louis. *Systematic Theology*. Grand Rapids: Eerdmans, 1941.
- Berkouwer, G.C. *Faith and Sanctification*, trans. Lewis B. Smedes. Grand Rapids: Eerdmans, 1954.

- Berthoud, G. *Antoine Marcourt, Refomateur et Pamphletaire, du Livre des Marchands aux placards de 1534*. Geneva: Droz, 1973.
- Berthoud, Jean-Marc. "John Calvin and the Spread of the Gospel in France." *Fulfilling the Great Commission: Papers read at the 1992 Westminster Conference*. Mirfield: The Westminster Conference, 1992.
- Beza, Theodore. *The Life of John Calvin*, trans. Francis Sibson. Philadelphia: J. Whetham, 1836.
- _____. *The Life of John Calvin, in Selected Works of John Calvin*, Vol. 1, ed. H. Beveridge and J. Bonnet. Grand Rapids: Baker, 1983.
- Boettner, Loraine. *The Reformed Doctrine of Predestination*. Phillipsburg: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1932.
- Bosch, David J. *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Number 16 in the American Society of Missiology Series. Maryknoll: Orbis Books, 1991.
- _____. *Witness to the World: The Christian Mission in Theological Perspective*. Atlanta: John Knox Press, 1980.
- _____. *Witness to the World: The Christian Mission in Theological Perspective*. Eugene: Wipf & Stock Publishers, 1980.
- Boyce, James P. *Abstract of Systematic Theology*. Hanford: den Dulk Christian Foundation, 1887.
- Buswell, Oliver J. *A Systematic Theology of the Christian Religion, Volume Two, Part III –Soteriology, Jesus Christ and the Plan of Salvation*. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1962.
- Cairns, Alan. *Dictionary of Theological Terms*. Greenville: Ambassador Emerald International, 2002.
- Calhoun, David B. "John Calvin: Missionary Hero or Missionary Failure?" *Presbyterion: Covenant Seminary Review*, 5, No.1 (Spring 1979).
- Calvin, John. *Calvin's Calvinism, Part 1: A Treatise on The Eternal Predestination of God* (1856). London: Wertheim and Macintosh, 1856.

- _____. John. "Letters," July 28, 1542, in *Selected Works of John Calvin*, Vol. 4, ed. H. Beveridge and J. Bonnet. Grand Rapids: Baker, 1983.
- _____. John. *Institutes of the Christian Religion*, vol. 2. Trans., Ford Lewis Battles, ed., T. McNeil. Philadelphia: Westminster Press, 1960.
- _____. *Preface to Commentary on the Psalms*, trans. James Anderson, Vol 1. Grand Rapids: Eerdmans, 1948.
- _____. *Commentary on the Book of Psalms*, trans. Henry Beveridge. Calvin's Commentaries, Vol IV, Joshua-Psalms 1-35. Grand Rapids: Baker Book House, reprint, 1996.
- _____. *Commentary on the Epistles of Paul the Apostle to the Corinthians*, trans. John Pringle. Grand Rapids: Baker Book House, 1996.
- _____. *Commentary on the Epistle of Paul the Apostle to the Romans* (ed. And trans. John Owen; vol. 19 of Calvin's Commentaries. Edinburgh: Calvin Translation Society, 1843-1855; reprint, Grand Rapids: Baker Books, 1993.
- _____. *Commentary on Galatians, Ephesians, Philippians, Colossians, I & II Thessalonians, I & II Timothy, Titus and Philemon*, trans. Rev. William Pringle. Grand Rapids: Baker Book House.
- _____. *Commentary on the Twelve Minor Prophets*, tr. By John Owen, vol. 3. (Grand Rapids: Eerdmans reprint, 1950), *Works*, vol. 28.
- _____. *Calvin's Commentaries, Volume XIX, Acts 14-28, Romans 1-16, vol. 12*. Grand Rapids: Baker Book House, reprint, 1996.
- _____. John Calvin, *Calvin's Commentaries, Ephesians – Jude*. Wilmington, DE: Associated Publishers and Authors, n.d.
- _____. *John Calvin, Jacopo Sadoleto: A Reformation Debate*, ed. John C. Olin. Grand Rapids: Baker Books, 1966.
- _____. *Institutes of Christian Religion*, 2 vols. [The Library of Christian Classics XX], ed., John T. McNeill, trans. Ford Lewis Battles. Philadelphia: The Westminster Press, 1977.

- _____. *Letters of Calvin*, ed., Jules Bonnet, trans. David Constable and Marcus Robert Gilchrist, 4 vols. (New York, reprint).
- _____. *Sermons on Election & Reprobation*, trans. John Field. Audubon: Old Path Publications, 1996.
- _____. *John Calvin's Sermons on Ephesians*. Edinburgh: The Banner of Truth Trust, 1973.
- _____. *Sermons on the Epistle to the Ephesians*, trans. Arthur Golding (Edinburgh: Banner of Truth Trust, 1973), sermon on Ephesians 4:15-16.
- _____. *Sermons of M. John Calvin on the Epistles of S. Paule to Timothy and Titus*, trans. L.T. Edinburgh: Banner of Truth Trust reprint, 1983.
- _____. *Sermons of Master John Calvin upon the Fifth Book of Moses called Deuteronomie*, trans. Authur Golding (Edinburgh: Banner of Truth Trust reprint, 1987).
- Calvin, John. *Tracts and Treatises on the Doctrine and Worship of the Church, vol II*. Translated from the original Latin and French by Henry Beveridge. Historical Notes Added to the present edition by Thomas F. Torrance. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1958.
- Carson, D.A. and Douglas J. Moo. *An Introduction to the New Testament*. Grand Rapids: Zondervan, 2005.
- Chaney, Charles. "The Missionary Dynamic in the Theology of John Calvin," *Reformed Review* 17, 3, Mar. 1964.
- Clifford, Alan C. *Calvin Celebrated: The Genevan Reformer and His Huguenot Sons*. Norwich: Charenton Reformed Publishing, 2009.
- Coleman, Keith. "Calvin and Missions," *Western Reformed Seminary Journal*, 16:1 (February 2009), 28.
- Collins, G.N.M. "Order of Salvation," *Evangelical Dictionary of Theology*. Grand Rapids: Baker Academic, 2001.
- Cross, F.L., ed. *The Oxford Dictionary of the Christian Church*, 2nd Ed. Oxford: Oxford University Press, 1974
- Custance, Authur C. *The Sovereignty of Grace*. Phillipsburg: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1979.

- _____. *Calvin's Commentaries*, Vol. IV. Grand Rapids: Baker Book House, 1996.
- Dabney, R.L. *Systematic Theology*. St. Louis: Presbyterian Publishing Company of St. Louis, 1878.
- Dagg, John L. *Manual of Theology*. Harrisonburg: Gano Books, 1990.
- d-Aubigne, J.H. Merle. *History of the Reformation of the Sixteenth Century: One-Volume Edition*. Grand Rapids: Baker Book House, 1846.
- de Greef, William. *The Writings of John Calvin*, trans., Lyle B. Bierma. Grand Rapids: Baker Books, 1993.
- de Lery, Jean. *History of a Voyage to the Land of Brazil*. trans. Janet Whatley (Berkeley: University of California Press, 1990).
- de Ridder, Richard, trans. *The Church Orders of the Sixteenth Century Reformed Churches of the Netherlands together with Their Social, Political, and Ecclesiastical Context*. Grand Rapids: Calvin Theological Seminary, 1987.
- Durant, Will. *The Story of Civilization: The Reformation, Part VI*. New York: Simon & Schuster, 1957.
- _____. *The Story of Civilization: The Age of Voltaire, Part IX*. New York: Simon & Schuster, 1965.
- Ecumenical Creeds and Reformed Confessions*. Grand Rapids: CRC Publications, 1988.
- Edwards, Charles E. "Calvin and Missions," *The Evangelical Quarterly* 8, 1936.
- Erickson, Millard J. *Christian Theology: Second Edition*. Grand Rapids: Baker Academic, 1998.
- Estep, William. "Calvinizing Southern Baptists." *Texas Baptist Standard*, March 26, 1997.
- Febvre, Lucien. "Crayon de Jean Calvin.," trans. Bernard Cotrett. *Au Coeur religieux du xvi siècle*. Paris: SEVPEN, 1968.
- Ganoczy, Alexandre. *Le jeune Calvin. Genese et evolution de sa vocation reformatrice*. Wiesbaden: F. Steiner, 1966.
- Ferguson, Everett. *Church History: Vol. 1: From Christ to Pre-Reformation, The Rise and Growth of the Church in its*

Cultural, Intellectual, and Political Power. Grand Rapids: Zondervan, 2005.

_____. *The Young Calvin.* Edinburgh: T & T Clark, Ltd, 1987.

George, Timothy. *Theology of the Reformers.* Nashville: Broadman Press, 1988.

Godfrey, W. Robert. Calvin: Why He Still Matters, *Evangelium*, Vol. 7, Issue 1, April 1, 2009.

_____. *John Calvin: Pilgrim and Pastor.* Wheaton: Crossway Books, 2009.

Gordon, Amy Glassner. "The First Protestant Missionary Effort: Why Did it Fail?" *International Bulletin of Missionary Research*, January 1984.

Gordon, Bruce. *Calvin.* New Haven: Yale University Press, 2009.

Grudem, Wayne. *Systematic Theology: An Introduction to Biblical Doctrine.* Grand Rapids: Zondervan, 1994.

Hall, Basil. "The Calvin Legend," *The Churchman*, LXXIII, Vol. 73, No. 3, September 1959.

Harkness, Georgia. *John Calvin: The Man and His Ethics.* New York: Abingdon Press, 1931.

Hay, Alexander Rattray. *The New Testament Order for Church and Missionary Eugene:* Wipf & Stock, 2010.

Helm, Paul. *Calvin: A Guide for the Perplexed.* London: T&T Clark, 2008.

Heppe, Heinrich. *Reformed Dogmatics* (ed. Ernst Bizer; trans. G.T. Thompson. London: Allen & Unwin, 1950.

Hesselgrave, David J. "Third Millennium Missiology and the Use of Egyptian Gold," (*Journal of the Evangelical Theological Society*, [n.d.]. 42/4, December 1999.

Hans J. Hillerbrand, Hans J. *The Division of Christendom: Christianity in the Sixteenth Century* Louisville: Westminster John Knox Press, 2007.

Haykin, Michael A.G. "A Sacrifice Well-Pleasing to God": John Calvin and the Missionary Endeavor of the Church." *Reformation21*. 13 September, 2006.

- Hillerbrand, Hans J. *The Division of Christendom: Christianity in the Sixteenth Century* (Louisville: Westminster John Knox Press, 2007), 290.
- Hoekema, Anthony A. *Saved by Grace*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1989.
- Hodge, Charles. *Systematic Theology*. Grand Rapids: Eerdmans's, 1940.
- Horton, Michael. *The Christian Faith: A Systematic Theology for Pilgrims on the Way*. Grand Rapids: Zondervan, 2011.
- Hughes, Philip E. "John Calvin: Director of Missions," *The Heritage of John Calvin*, ed., John H. Bratt. Grand Rapids: Michigan, 1973.
- _____. "The Geneva of John Calvin," *The Churchman*, 78/4, 1964.
- _____. *The Heritage of John Calvin*. ed., John H. Bratt. Grand Rapids: Eerdmans, 1973.
- _____. ed. and trans., *The Register of the Company of Pastors of Geneva in the Time of Calvin*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans, 1966.
- Hunter, A. Mitchell. *The Teaching of John Calvin*, 2nd ed. London: James Clarke & Co, Ltd, 1950.
- Janz, Dennis R. *A Reformation Reader: Primary Texts With Introductions*, 2nd ed. Minneapolis: Fortress Press, 2008.
- Jensen, De Lamar. *Reformation Europe: Age of Reform and Revolution*, second edition. Lexington: D.C. Heath and Company, 1992.
- Jensen, Irving L. *Jensen's Survey of the New Testament*. Chicago: Moody Press, 1977.
- Johnston, Thomas P. "Calvin's Evangelistic Zeal as Exemplified in Crespin's Martyrology." *Midwestern Journal of Theology*, 6:2, Spring 2008.
- Kidd, B.J. *Documents Illustrative of the Continental Reformation*. Oxford: The Clarendon Press, 1911.
- Knecht Robert J. *Essential Histories: The French Religious Wars 1562-1598*. Oxford: Osprey Publishing, 2002.

- _____. *The Rise and Fall of Renaissance France, 1483-1610*, 2nd ed. Oxford: Blackwell, 2001.
- Kingdon, Robert M. *Geneva and the Coming of the Wars of Religion in France, 1555-1563*. Geneva: Librairie E. Droz, 1956.
- Klooster, Fred H. *Calvin's Doctrine of Predestination*. Grand Rapids: Baker Book House, 1977.
- Klooster, Fred H. "Missions- The Heidelberg Catechism and Calvin," *Calvin Theological Journal*, 7, November, 1972.
- Knox, John. *History of the Reformation in Scotland*, ed., W.C. Dickenson. Edinburgh, 1949.
- Lalanne, J., ed., *Journal d'un bourgeois de paris sous le regne de Francois I*. Paris: Jules Renouard, 1854.
- Laman Gordon D., "The Origin of Protestant Missions," *Reformed Review* 43, Autumn, 1989.
- Latourette, Kenneth Scott. *A History of Christianity*. New York: Harper & Brothers, 1953.
- Lee, H.B. "Calvin's Sudden Conversion (Subita Conversio) and Its Historical Meaning: 'Cor Meum Tibi Offero, Prompte Et Sincere.'" *Acta Theologica Supplementum*, 5, 2004.
- Leonard, E.G. *Histoire generale du protestantisme*, 3 vols. Paris: PUF, 1961-64.
- Lescarbot, Marc. *History of New France*, tr. By W.L. Grant, 3 vols. Toronto: Champlain Society, 1907.
- Lindberg, C. *The European Reformations*. Oxford: Blackwell, 1996.
- Maag, Karin. *Seminary or University? The Genevan Academy and Reformed Higher Education, 1560-1620*. Surrey: Scolar Press, 1995.
- Massaut, J.P. *Josse Clichtove. L'humanisme et la reforme du clerge*, 2 vols. Paris: Belles Lettres, 1968.
- MacArthur, John. *The MacArthur New Testament Commentary: Romans 1-8*. Chicago: Moody Press, 1991.
- MacCulloch, Diarmaid. *The Reformation: A History*. New York: Penguin Books, 2000.
- McGrath, Alister E. *A Life of John Calvin*. Malden: Blackwell Publishing, 1990.

_____. *Christianity's Dangerous Idea: The Protestant Reformation – A History from the Sixteenth Century to the Twenty-First*. New York: Harper One, 2007.

McKee, Elsie. "Calvin and Praying for 'All People Who Dwell on Earth,'" *Interpretation*, April 2009, 63, 2.

McKim, Donald K., ed. *The Cambridge Companion to John Calvin*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

_____. *Westminster Dictionary of Theological Terms*. Louisville: Westminster John Knox Press, 1996.

Miller, J. Graham. *Calvin's Wisdom*. Edinburgh: Banner of Truth Trust, 1992.

Monter, E. William. *Calvin's Geneva*. New York: John Wiley & Sons, Inc., 1967.

Moreau, A. Scott, Corwin, R. Gary and McGee, Gary B. *Introducing World Missions: A Biblical, Historical, and Practical Survey*. Grand Rapids: Baker Academic, 2004.

Murray, Iain. *The Puritan Hope*. London: Banner of Truth Trust, 1971.

Muller, Richard A. *Calvin and the Reformed Tradition: On the Work of Christ and the Order of Salvation*. Grand Rapids: Baker Academic, 2012.

_____. *Christ and the Decree: Christology and Predestination in Reformed Theology from Calvin to Perkins*. Grand Rapids: Baker Academic, 2008.

_____. *Dictionary of Latin and Greek Theological Terms: Drawn Principally from Protestant Scholastic Theology*. Grand Rapids: Baker Book House Company, 1985.

_____. *The Unaccommodated Calvin: Studies in the Foundation of a Theological Tradition*. Oxford: Oxford University Press, 2005.

Mullett, Michael. *Calvin*. London: Routledge, 1989.

Murray, John. *Redemption-Accomplished and Applied*. Grand Rapids: Eerdmans, 1955.

Neill, Stephen. *A History of Christian Missions*. 2nd ed.; London: Penguin, 1986.

- Neuser, N.H. "Calvin the preacher: His explanation of the doctrine of predestination in the sermon of 1551 and in the Institutes of 1559." *HTS Theological Studies*, Vol 54, No. 1 & 2, 1998.
- Oberman, H.A. *The Two Reformations*. New Haven: Yale University Press, 2003.
- Olson, J.E. *Calvin and Social Welfare: Deacons and the Bourse Francaise*. London: Associated University Presses, 1989.
- Owen, John. ed., *Commentaries on the Epistle of Paul to the Romans by John Calvin*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1959.
- Parker, T.H.L. *John Calvin*. Herts: Lion Publishing, 1975.
- _____. *Portrait of Calvin*. Minneapolis: Desiring God, 1954.
- _____. *John Calvin: A Biography*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2006.
- Parsons, Buck. ed. *John Calvin: A Heart for Devotion, Doctrine and Doxology*. Orlando: Reformation Trust Publishing, 2008.
- Partee, Charles. *The Theology of John Calvin*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2008.
- Pelikan, J. *Luther The Expositor: Introduction to the Reformer's Exegetical Writings*. Luther's Works Companion Volume; St. Louis: Concordia, 1959.
- Peters, George W. *A Biblical Theology of Missions*. Chicago: Moody Press, 1972.
- Peterson, Robert A. in *A Theological Guide to Calvin's Institutes: Essays and Analysis*, David W. Hall and Peter A. Lillback eds. Phillipsburg: P&R Publishing, 2008.
- Piper, John. *Perspectives on the World Christian Movement: A Reader*, Fourth Edition, Ralph D. Winter, Steven C. Hawthorne, eds., Pasadena: William Carey Library, 1981.
- Potter, G.R. and M. Greengrass. *John Calvin, Documents of Modern History*. New York: St. Martins Press, 1983.
- Preswtich, Menna, ed., *International Calvinism 1541-1715*. Oxford: Clarendon Press, 1986.

- Reid, W. Stanford. "Calvin and the Founding of the Academy of Geneva," *Westminster Theological Journal*, 18, No 1, N, 1955.
- _____. "Calvin's Geneva: A Missionary Centre," *The Reformed Theological Review*, Vol XLII/3, September-December, 1983.
- _____, ed. *John Calvin: His Influence in the Western World*. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1982.
- Ryrie, Charles R. *Basic Theology: A Popular Systematic Guide to Understanding Biblical Truth*. Chicago: Moody Press, 1999.
- Schaeffer, Edith. *The Tapestry: The Life and Times of Francis and Edith Schaeffer*, Special Memorial Edition. Waco: Word Books Publisher, 1981.
- Schaff, Philip. *History of the Christian Church*, Vol 8. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1910.
- Schirmacher, Thomas. *Calvin and World Mission*, Thomas Schirmacher, ed., Nurnberg: VTR Publications, 2009.
- Scott, Otto. *The Great Christian Revolution*. Windsor: The Reformer Library, 1994.
- Selderhus, Herman J. *John Calvin: A Pilgrim's Life*. Downers Grove: IVP Academic, 2009.
- Shedd, William T.G. *Dogmatic Theology*. Grand Rapids: Zondervan, 1889-94.
- Simmons, Scott J.. "John Calvin and Missions," <http://www.aplacefortruth.org/calvin.missions1.htm> (accessed March 19, 2013).
- Speer, Robert E. *Christianity and the Nations*. New York: Revell, 1910.
- Spurgeon, Charles. "A Defense of Calvinism." <http://www.spurgeon.org/calvinis.htm>.
- Stauffer, Richard. *The Humanness of John Calvin*, trans. George Shriver. Birmingham: Solid Ground Christian Books, 1971.
- Stebbing, Henry. *The Life and Times of John Calvin*. New York: Robert Carter and Brothers, 1859.
- Steinmetz, D.C.. *Calvin in Context*. New York: Oxford University Press, 1995.

- Stewart, Kenneth J. "Calvinism and Missions: the Contested Relationship Revisited," *Themelios*, Volume 31, Issue 1, April 2009.
- Stickelberger, Emmanuel. *Calvin: A Life*, tr. David Georg Gelzer. Richmond: John Knox Press, 1954.
- Torrence, F.F. "The Eschatology of the Reformers," Eschatology, eds. T.F. Torrance and J.K.S. Reid, *Scottish Journal of Theology Occasional Papers*, No. 2, Edinburgh: Olive and Boyd, Ltd., 1952.
- Troeltsch, Ernst. *Protestantism and Progress*. London & New York: 1912.
- Tucker, Ruth A. *From Jerusalem to Irian Jaya: A Biographical History of Christian Missions*. Grand Rapids: Zondervan, 1983.
- van den Berg, Johannes. "Calvin's Missionary Message: Some Remarks About the Relation between Calvinism and Missions," *The Evangelical Quarterly*, XXII, 1950.
- _____. *John Calvin Contemporary Prophet*, ed., J.T. Hoogstra. Philadelphia: Presbyterian & Reformed, 1959.
- Vosloo, Robert R. "The Displaced Calvin: 'Refugee Reality' as a Lens to Re-examine Calvin's Life, Theology and Legacy." *Religion and Theology*, 16, 2009.
- Wallace, Ronald S. *Calvin, Geneva and the Reformation*. Edinburgh: Scottish Academic Press, Ltd., 1988.
- Walker, Williston. *John Calvin: Revolutionary, Theologian, Pastor*. Ross-shire: Christian Focus Publications, 2005.
- Warfield, Benjamin J. "The Literary History of Calvin's Institutes," *The Presbyterian and Reformed Review*, No. 38, April, 1899.
- Warneck, Gustav. *History of Protestant Missions*, trans. G. Robinson. Edinburgh: Oliphant Anderson & Ferrier, 1906.
- Willis, Avery T. and Henry T. Blackaby. *On Mission with God*. Nashville: Broadman & Holman, 2002.
- Wallace, Ronald S. *Calvin, Geneva and the Reformation*. Grand Rapids: Baker [1988] 1990.

- Warfield, Benjamin. *The Works of Benjamin Warfield, Vol. 5, Calvin and Calvinism*. Grand Rapids: Baker Books, 1932.
- Wendel, Francois. *Calvin: Origins and Development of His Religious Thought*. trans. Philip Mairet. Grand Rapids: Baker Book House, 1963.
- Wendel, Francois. *Calvin: The Origins and Development of His Religious Thought*, trans. Philip Mairet. New York: Harper & Row, 1963.
- Wenger, Thomas L. "The New Perspective on Calvin: Responding to Recent Calvin Interpretations," *Journal of Evangelical Theology*, 50/2, June 2007.
- Winter, Ralph D. *Perspectives on the World Christian Movement*. Pasadena: William Carey Library, 1992.
- Zwemer, Samuel M. "Calvin and the Missionary Enterprise," *Theology Today*, July 1950.